

Metsätalouden kannattavuus

Metsätaloudessa valtaosa pääomasta on sitoutuneena puustoon. Kuva: © Pentti Väisänen.

Metsä on osa metsänomistajan kokonaisvarallisuutta ja taloutta. Kannattavuutta voidaan oleellisesti kohentaa toiminnan huolellisella suunnittelulla ja perustelluilla investoinneilla.

Metsä varallisuutena

Metsä on osa metsänomistajan kokonaisvarallisuutta ja taloutta. Metsään sitoutunutta pääomaa voi vapauttaa myymällä puuta ja näin saadun rahan voi sijoittaa uudelleen esimerkiksi metsänhoitoon, arvopapereihin tai uusiin metsäkiinteistöihin. Metsä on melko varma sijoituskohde moneen muuhun kohteeseen verrattuna

Metsä kokonaisvarallisuuden hoitamisessa

Suuria hankintoja rahoitetaan usein ottamalla lainaa. Oman talouden kokonaisuuden kannalta on tällöin hyvä verrata metsän tuottoa luoton kokonaishintaan. Ei ole järkevää kasvattaa varttunutta puustoa, jonka tuotto on alhainen, ja samanaikaisesti rahoittaa hankintoja kalliilla luotoilla.

Kiinteistön myynti voi myös olla taloudellisesti tarkoituksenmukaista, jos sen markkina-arvo on korkeampi kuin sen puuntuotannollinen arvo eikä metsänomistaja arvosta metsän muita tuottamia hyötyjä kuin puuntuotantoa. Ennen myyntiä on syytä arvioida, nouseeko metsäkiinteistön kauppahinta mahdollisesti tulevaisuudessa.

Panostusta metsään vai sen myynti?

Investoi metsään, jos

- olet valmis sitoutumaan pitkäaikaisesti metsänomistukseen ja perehtymään metsätalouteen.
- haluat suhteellisen turvallisen sijoituskohteen vakaalla tuotolla.
- arvostat metsän tarjoamia virkistys-, luonto- ja/tai muita käyttöarvoja.

Myy metsä, jos

- sinulla ei ole aikaa tai kiinnostusta perehtyä metsätalouteen
- et ole tyytyväinen metsän tuottoon (nettonykyarvo on tuottovaatimuksellasi laskettuna negatiivinen).
- sijoituksesi on jo hajautettu tarpeeksi tai tarvitset pääoman muuhun käyttöön.
- tila on pieni tai hajanainen, etkä halua panostaa tilan rakenteen kehittämiseen.
- metsän tunne- tai käyttöarvo on vähäinen.

Metsä ollut vakaa sijoitus

Metsätaloutta pidetään yleensä pieniriskisenä sijoituksena. Sekä puun että metsämaan hinta vaihtelee, mutta vaihtelu on huomattavasti hillitympi kuin esimerkiksi osakkeiden. Puuntuotannon reaalityttö on ollut lähelle valtion obligaatioiden tuottoa 15 viime vuotta. Metsä- ja energiateollisuuden suunnittelemat investoinnit puuta käyttäviin laitoksiin Suomessa näyttävät ylläpitävän puun kysyntää.

Erilaiset tuhot voivat aiheuttaa merkittäviä taloudellisia menetyksiä metsänomistajalle. Metsien tuhoalttiutta voi jossain määrin pienentää metsanhoidollisin keinoin, mutta tuhoriskiä on mahdotonta poistaa kokonaan. Esimerkiksi voimakkaan myrskyn tai metsäpalon aiheuttama tuho voi osua kaikenlaisiin metsiin. Taloudellista turvaa on mahdollista ostaa hankkimalla metsävakuutus. Metsänomistajan on syytä punnita vakuutuksen hintaa suhteessa sen tuomaan turvaan ja omaan riskinsietokykyyn.

Metsäsijoitus verrattuna osakkeisiin ja asuntoihin.

	Metsätalous	Osakkeet	Asuntosijoittaminen
Riski	Keskimääräistä riskittömämpi, säilyttää arvonsa hyvin. Riskiä voidaan hallita vakuuttamisella ja monipuolisilla metsänkasvatustavoilla.	Korkeampi riski suuremman volatiliteetin eli arvon vaihtelun vuoksi. Voidaan hallita hajauttamalla sijoitukset eri markkinapaikoille ja toimialoille.	Hyvin arvonsa säilyttävä omaisuuslaji, mutta hiukan metsäomaisuutta suurempi arvon vaihtelu. Vahingoilta voi suojautua vakuutuksilla.
Verotus	Menot vähennyskelpoisia, muita veroetuja, esim. metsävähennys vastikkeellisesti hankitun tilan omistajalle. Yhteismetsillä alhaisempi, 28 %:n pääomaverokanta. Varainsiirtovero 3 %.	Sama pääomaverokanta kuin metsätaloudessa. Myös osingot verotettavaa pääomatuloa. Ei varainsiirtoveroa.	Pääomatuloverotuksen piirissä. Asunto-osakkeiden varainsiirtovero 1,5 %.
Valtion tuet ja korvaukset	Kemera-tuet investoinneille ja korvauksia hirvituhoista, mutta kokonaisuutena merkitys vähäinen.	-	Remontointiin on ollut tarjolla erilaisia tukia, yleensä määräaikaista esim. energiatehokkuusinvestoinnit, valtion suhdanneavustus.

Metsäsijoitus verrattuna osakkeisiin ja asuntoihin.

Metsätalouden tulonlähteitä

Metsätalouden tulonlähteitä:

- aines- ja energiapuun myyntitulot tavanomaisesta talousmetsästä — yleensä valtaosa tuloista
- metsien monimuotoisuuden ylläpitäminen korvausta vastaan esimerkiksi METSO-rahoituksella
- puunmyyntitulot erikoispuusta kuten visakoivusta, jaloista lehtipuista tai joulupuista
- lisäarvo esimerkiksi luonto- ja maatilamatkailulle
- marjojen, sienten ja riistan tuottama taloudellinen hyöty – myös metsästysoikeuden vuokra
- maa-ainesten eli hiekan ja soran hyödyntäminen, mikä kuitenkin vähentää puuntuotannon pinta-alaa — luvanvaraista
- kuntan, jäkälän tai esimerkiksi rahkasammalen korjuu myyntiin
- kiinteistön arvonnousu, joka realisoituu myytäessä.

Metsätalousyrityksen strategian valinta

Metsätalousyrityksillä on eri strategioita, jotka ohjaavat päätöksentekoa ja toimintaa. Metsäsuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää, että suunnittelija tuntee yrityksen strategian. Suunnitelman tehtävänä on viedä valittu strategia käytäntöön. Suunnittelija esittää tällöin toimenpiteitä, jotka tukevat mahdollisimman hyvin valitun strategian toteutumista metsätalousyrityksessä.

Strategia vaikuttaa metsätöiden toteutukseen

Investoimalla metsänhoitoon nostetaan metsän tuottaman puun arvoa. Kasvatushakkuilla säädetään sekä puustoon sitoutuneen pääoman määrää että puuston kasvun arvoa. Päätehakkuilla voidaan vapauttaa koko puustoon sitoutunut pääoma ja tehdä alkuinvestointi uuteen puustoon. Toimenpiteiden ajoitus ja intensiivisyys riippuvat valitusta strategiasta.

Nettonykyarvon maksimointi strategiana

Nettonykyarvon maksimointi on luonnollinen strategia kaikelle taloudelliselle toiminnalle. Metsätaloudessa tämä strategia tarkoittaa, että pyritään löytämään niitä toimenpideketjuja ja investointeja, joiden synnyttämät tulevaisuuden kassavirrat tuottavat metsänomistajan tuottovaatimuksella mahdollisimman korkean nettonykyarvon.

Nettonykyarvo kuvaa toiminnan tulevaisuudessa synnyttämien tulojen ja menojen arvon erotuksen, kun arvot on diskonttaamalla korjattu nykyhetken arvoiksi. Strategiaa noudattamalla metsänomistajan varallisuus ja kulutusmahdollisuudet ovat suurimmat.

Eri käsittelyjen synnyttämien kassavirtojen arvioinnissa on otettava huomioon metsälön muodostama kokonaisuus. Esimerkiksi useiden metsiköiden samanaikainen käsittely parantaa usein kustannustehokkuutta. Tulevaisuuden tulojen ja menojen arviointiin liittyy aina epävarmuutta.

On tärkeä muistaa, että tarkastelussa on aina päätöshetken jälkeinen kassavirta. Aikaisemmin tehty investointi ei ole peruste projektin jatkoinvestoinneille. Investoinnin peruste on aina sen arvioitu tuoma lisäarvo. Investointi on kannattava, jos sen nettonykyarvo on positiivinen, ja kannattamaton, jos sen nettonykyarvo on negatiivinen.

Pääoman tuottoasteen maksimointi strategiana

Metsätalous on erittäin pääomavaltaista, joten on perusteltua pitää huolta pääoman korkeasta tuottoasteesta. Pääoman tuottoasteen maksimoinnin seurauksena jokaista metsikkökuviota tulee käsitellä tavoitellen sidotun pääoman maksimaalista tuottoa.

Perusajatuksena tässä strategiassa on, että metsänomistaja ei aseta metsää muihin varallisuusmuotoihin nähden etusijalle, vaan pyrkii aina siirtämään pääomansa hyvin tuottaviin kohteisiin. Oman kokonaistalouden kannalta ei liene väliä, tulouttaako rahaa itselle tekemällä puukauppaa, myymällä arvopapereita vai nostamalla rahaa säästötilitä.

Pääoman siirtoon liittyy aina kustannuksia, mikä on otettava huomioon kannattavuuslaskelmissa. Puukauppatuloista on vähennettävä kauppaan liittyvät kustannukset ja pääomavero, ennen kuin pääoma on mahdollista sijoittaa uudelleen.

Metsätalouden tuottoprosentin suoraviivainen maksimointi ei kuitenkaan johda edullisimpaan tulokseen. Tuottoprosenttia saadaan suurennettua pienentämällä metsätalouden pääomaa (lähinnä puustopääomaa), koska puusto biologisena tuotantoprosessina tuottaa suuremman suhteellisen tuoton alhaisella pääomalla. Pieni pääoma ei silti johda siihen, että metsänomistajan varallisuus kasvaisi eniten.

Tasainen kassavirta strategiana

Metsätaloudessa mahdollisimman tasaista kassavirtaa on perinteisesti pidetty tärkeänä tavoitteena. Tämä on näkynyt muun muassa metsäsuunnitelmissa, joissa on verrattu metsälön nykyistä kehitysluokkajakaumaa niin sanottuun normaalimetsän kehitysluokkajakaumaan. Tällainen kehitysluokkajakauma mahdollistaa tasaiset hakkuut.

Mikäli metsälön kehitysluokkajakauma poikkeaa normaalimetsän jakaumasta, tasaisuuteen pääsee vain lykkäämällä tai aikaistamalla eri metsiköiden käsittelyä. Silloin joudutaan poikkeamaan metsiköiden muodostaman kokonaisuuden taloudellisesti optimaalisesta käsittelystä, minkä vuoksi metsätalousyrityksen kannattavuus laskee.

Tasaisuuden tavoittelu on ollut luonnollista varsinkin suurille metsänomistajille kuten Metsähallitukselle ja suurimmille yhteismetsille. Tasaisuus helpottaa sekä työvoiman resursointia että puunmyynnin ja eri hankintojen suunnittelua. Maatiloilla omat metsät ovat antaneet mahdollisuuden työllistyä, kun työvoimaa ei ole tarvittu peltotöissä.

Pääoman kartuttaminen strategiana

Yksi perinteinen strategia on metsään sitoutuneen pääoman kartuttaminen. Perusteluna on silloin, että varallisuus säilyy hyvin puustoon sitoutuneena, tai että halutaan luoda puustoreservejä, joita metsätalousyrityksen jatkaja voi aikanaan muuttaa rahaksi. Strategian seurauksena metsään sitoutuu yhä enemmän pääomaa, jolloin pääoman suhteellinen tuotto laskee. Tämän vuoksi strategia ei ole suositeltava, jos ensisijainen tavoite on maksimoida taloudellista tulosta.

Lisäksi strategiaan liittyy riski lisääntyneistä metsätuhoista ja puuston arvon alenemisesta erityisesti, jos kasvatusmetsiköt alkavat riukuuntua myöhennettyjen harvennusten takia tai jos varttuneissa puustoissa on juurikäypää.

Metsänomistusmuodon valinta

Metsänomistusmuodon valinnalla voi selkeyttää ja helpottaa metsän käyttöä tai esimerkiksi jakaa vastuuta useammalle omistajalle tai suvun kesken. Omistusmuoto vaikuttaa metsätalousyrityksen hallintaan ja päätöksentekoon. Myös taloudellisilta vaikutuksiltaan omistusmuodot poikkeavat toisistaan.

Yksityisomistus omistusmuotona

Yleisimmin metsätilan omistaa yksi henkilö tai puoliset yhdessä. Puolisoilla voi olla myös omia metsäkiinteistöjä. Vaikka puolisoilla olisi omat tilat, voidaan heidät kuitenkin verotuksessa katsoa yhdeksi metsätalouden harjoittajaksi ja tällöin he antavat vain yhden metsäveroilmoituksen. Näin toimitaan varsinkin silloin, jos metsätilat ovat samassa kunnassa.

Metsäyhtymä omistusmuotona

Yhtymä on omistusmuoto, jossa kaksi tai useampi henkilö, jotka eivät ole puolisoita, omistavat tilan yhdessä. Yhtymäosuudet eli määräosat ilmaistaan murtolukuina. Samojen murtolukujen perusteella jaetaan metsätalouden tulos. Tyypillisiä esimerkkejä yhtymistä ovat vanhempien ja lasten yhteinen tai sisarusten yhteinen metsätila.

Tilan hallintaa koskevat päätökset edellyttävät osakkaiden yksimielisyyttä. Päätöksentekoa voi helpottaa hallintasopimuksella, jolla yksi yhtymän jäsenistä valtuutetaan hoitamaan yhtymän asioita. Yhtymäosuuden osto on kiinteän omaisuuden kauppaa, josta syntyy metsävähennysoikeus.

Kuolinpesä omistusmuotona

Henkilön kuollessa hänen sijaansa tulee kuolinpesä, eli henkilöt, joilla on oikeus osallistua kuolleen henkilön omaisuuden yhteishallintoon. Tyypillisesti kuolinpesän osakkaita ovat leski ja perilliset (lapset). Jakamaton kuolinpesä voi toimia metsätalouden harjoittajana toistaiseksi, kunnes tehdään perinnönjako. Kuten yhtymässä hallintaa koskevat päätökset edellyttävät yksimielisyyttä.

Kuolinpesä ei ole suositeltava pitkäaikaiseksi omistusmuodoksi. Kuolinpesä on syytä purkaa, kun sen varallisuus on selvitetty ja perilliset ovat sopineet kuolinpesän jaosta. Metsätilan pirstomista on vältettävä. Tilan voi säilyttää yhtenäisenä joko siirtämällä sen yhdelle perilliselle tai muodostamalla siitä metsäyhtymä. Metsätilan liittäminen yhteismetsään tai uuden yhteismetsän perustaminen voivat myös olla hyviä ratkaisuja.

Kuolinpesässä metsätalouden verovuoden tappiot jäävät vähennettäväksi kuolinpesän myöhemmistä voitollisista tuloksista. Jos voitollisia tuloksia ei synny seuraavan kymmenen vuoden aikana, ei tappioita voi enää lainkaan vähentää. Sen sijaan metsäyhtymän mahdolliset tappiot välittyvät jo samana verovuonna osakkaiden henkilökohtaiseen verotukseen, jolloin metsätalouden tappiot saadaan hyödynnetyksi osakkaiden muiden pääomatulojen tai ansiotulojen verotuksessa.

Kuolinpesäosuuden osto on irtaimen omaisuuden kauppaa, joten siitä ei synny metsävähennysoikeutta. Samasta syystä kuolinpesäosuuden myynnistä voi joutua maksamaan luovutusvoittovero, jos luovutusvoittoa syntyy, vaikka lähisukulaisten välisen metsätilakaupan luovutusvoiton verovapaus muilta osin toteutuisi. Siksi kuolinpesät ovat tässä suhteessa verotuksellisesti epäedullinen omistusmuoto.

Metsää sisältävän kuolinpesän purkamistapoja

- Muodostetaan yhtymä ja
 - a) metsätalouden harjoittamista jatketaan yhtymänä
 - b) joku yhtymän osakkaista ostaa yhtymäosuudet muilta ja jatkaa itsenäisesti tilan metsätaloutta
 - c) perustetaan yhtymän pohjalta yhteismetsä tai liitytään olemassa olevaan yhteismetsään
 - d) myydään metsäomaisuus ulkopuoliselle, jos yhtymässä ei ole metsätaloudesta kiinnostunutta jatkajaa.
- Jaetaan kuolinpesän omaisuus siten, että yksi saa metsän ja muut muuta omaisuutta.
- Jaetaan kuolinpesän metsät eri kiinteistöiksi.
 - Ongelmana on tilarakenteen pirstoutuminen pienemmäksi.
- Jos perilliset myyvät metsän tai oman osuutensa alle vuoden kuluessa omistajan kuolemasta, voidaan luovutusvoittolaskelmassa käyttää hankintamenona metsäalueen myyntihintaa, jolloin luovutusvoittoveroseuraamuksia ei tule.

Yhteismetsä omistusmuotona

Yhteismetsä on osakaskiinteistöille kuuluva yhteinen metsäalue. Osakaskiinteistöjen määrä ja niihin sisältyvä yhteismetsäosuuksien määrä voi vaihdella. Osakaskiinteistöjen omistajat muodostavat yhteismetsän osakaskunnan, jonka tehtävänä on hallinnoida yhteismetsän toimintaa.

Yhteismetsien osakkaat päättävät osakaskunnan kokouksessa yhteisesti ohjesäännöistä, jotka kuvaavat toimintaperiaatteet, ja hyväksyvät metsien käyttöä ohjaavan metsäsuunnitelman. Käytännön toiminnasta vastaa joko toimitsija tai osakkaiden nimeämä hoitokunta.

Pakollisen kirjanpidon ansiosta yhteismetsän talouden ja kannattavuuden seuranta on yksinkertaista. Yhteismetsät ovat kirjanpitovelvollisia. Yli 200 000 euron vuosittaiseen liikevaihtoon yltävät yhteismetsät myös tilintarkastusvelvollisia.

Yhteismetsien pääomatuloverokanta on alhaisempi kuin muissa omistusmuodoissa. Kun yhteismetsä on suuri, syntyy toiminnan mittakaavasta etuja ja voidaan saada säännöllisiä tuloja. Yhteismetsäosuudet ovat helppoja perinnönjaon kannalta.

Osakeyhtiö omistusmuotona

Osakeyhtiö on perinteinen yritystoiminnan järjestäytymismalli. Siinä omistajat vastaavat osakeyhtiön toiminnasta sijoittamallaan pääomalla. Osakeyhtiötä verotetaan yhteisönä ja osakeyhtiön maksamat osingot ovat yleensä veronalaista pääomatuloa osakkeenomistajille. Listaamattomien yhtiöiden (ei pörssiyhtiö) jakamien osinkojen verotus riippuu yhtiön nettovarallisuudesta. Vakavaraisesta yhtiöstä saatuja osinkoja verotetaan kevyemmin, kun taas velkaisen osakeyhtiön osinkoja verotetaan raskaammin ja osittain omistajan ansiotuloina.

Kun perustetaan osakeyhtiö, yhtiöön apporttina (apportti = muu kuin rahasisjoituksena yritykseen laitettu omaisuus) tuoduista metsistä joudutaan suorittamaan varainsiirtovero ja mahdollinen luovutusvoittovero. Yhtiöllä ei ole myöskään oikeutta meno- ja tuhovaraukseen tai metsävähennykseen, mikä heikentää yhtiöiden edullisuutta muihin omistusmuotoihin nähden.

Osakeyhtiö on oikeutettu valtion metsätalouden tukiin edellyttäen, että omistajat ovat luonnollisia henkilöitä ja yhtiön päätoimialana on maa- ja metsätalous.

Metsätalouden kannattavuuden parantaminen

Metsänomistaja voi omilla päätöksillään ja toimillaan parantaa metsätaloutensa kannattavuutta. Toiminnan huolellisella suunnittelulla ja perustelluilla investoinneilla voidaan oleellisesti kohentaa kannattavuutta.

Metsätaloudessa kantava ja hyvin hoidettu metsätie maksaa itsensä takaisin parempana puun hintana ja alentamalla kustannuksia. Kuva: © Sami Karppinen.

Tarpeelliset työt oikeaan aikaan

Investoimalla metsätalouteen voidaan kasvattaa metsätalousyrityksen kassavirtaa. Kassavirran kasvua on kuitenkin verrattava investoinnin kustannuksiin. Vain investoinnit, jotka tuottavat positiivisen nettonykyarvon, ovat kannattavia.

Kannattavuuden perusta kaikissa metsätalouden toimenpiteissä on niiden tarkoituksenmukainen kohdentaminen ja oikea-aikaisuus. Näin voidaan välttää tarpeettomia kustannuksia ja lisätä metsästä saatavia tuloja.

Esimerkiksi kallis, intensiivinen metsänhoito ei ole kannattavaa heikkotuottoisilla maapohjilla, joissa puuntuotannon odotettavissa olevat tuotot ovat pienet. Sen sijaan viljavilla kohteilla tällainen hoito on perusteltua, kun hoitotyön ansiosta saadaan paremmat puunmyyntitulot jatkossa.

Myöhästynyt taimikonharvennus viljavalla kasvupaikalla on taas huomattavasti kalliimpaa kuin suositusten mukaan tehty. Jos taimikon hoitaminen laiminlyödään, menetetään tulevaisuuden puunmyyntituloja.

Pääte- tai poimintahakkuun viivästymisen seurauksena metsikköön sitoutuneen pääoman tuotto laskee. Toisaalta varhaisessa hakkuussa ei hyödynnetä täysimääräisesti puuston varttumista arvokkaaksi tukkipuuksi.

Metsänomistajana voit parantaa metsätaloutesi kannattavuutta

- lisäämällä pääoman tuottavuutta
- kasvattamalla tuloja
- vähentämällä kustannuksia ja parantamalla kustannustehokkuutta.

Kustannustehokkuuden parantaminen metsätaloudessa

Kustannustehokkaassa toiminnassa halutun tasoinen toimenpide tai tuote saadaan aikaan mahdollisimman pienin panoksin. Metsätaloudessa kustannustehokkuus ei kuitenkaan merkitse pelkästään kustannusten karsimista vaan myös investointien oikeaa kohdentamista ja eri töiden tehokasta organisointia ja toteutusta.

Suometsien hoito kannattaa yleensä tehdä useamman metsänomistajan yhteishankkeena. Kuva: © Sami Karppinen.

Huomiota koko puuntuotantoketjuun

Kustannustehokkuutta tavoiteltaessa on kiinnitettävä huomiota koko puuntuotantoketjuun — niin uudistamiseen, hoitotöihin kuin hakkuusiinkin. Yksittäisen toimenpiteen vaikutukset ketjun seuraaviin vaiheisiin ratkaisevat, miten kannattava toimenpide lopulta on. Kustannustehokkuus yksittäisen toimenpiteen toteutuksessa ei siten yksinään takaa kannattavuutta.

Vaikka kustannustehokkuus ei ole sama asia kuin työn tuottavuus, ne kytkeytyvät yleensä yhteen. Työn tuottavuuden nousu pienentää yksikkökustannuksia — esimerkiksi '€/hoidettu ha' tai '€/korjattu m³'. Koneellistuminen ja koneiden kehitys lisää työn tuottavuutta. Yksikkökustannukset eivät kuitenkaan laske samassa suhteessa, sillä koneen aiheuttamat kustannukset pienentävät tuottavuuden kasvun tuomaa etua. Tämä on jarruttanut esimerkiksi taimikonhoidon koneellistamista.

[\[1\]](#)

Panokset tarpeellisiin töihin

Tarpeettomia kustannuksia on syytä välttää ja metsätalouden kannalta välttämättömät työt on tehtävä mahdollisimman kustannustehokkaasti. Kokonaiskannattavuuden edistämiseksi säästöt on kohdennettava oikein. Säästäminen väärässä kohdassa merkitsee lisäkustannuksia myöhemmin tai vähentyneitä tuloja.

On myös kiinnitettävä huomiota kustannusten ja työn laadun suhteeseen. Laadun pitää olla tarkoituksenmukaisella tasolla. Sen pitää täyttää asetetut kriteerit, mutta toisaalta liiallinen tarkkuus ja pienipiirteisyys lisäävät kustannuksia ilman sanottavaa hyötyä. Esimerkiksi taimikon tarpeetonta siistimistä hoitotöissä pitää välttää turhien kustannusten takia sekä luonnon monimuotoisuuden ja riistan elinolojen turvaamiseksi.

Keinoja kustannustehokkuuden parantamiseen

- työmaiden yhdistäminen
- kerralla kuntoon periaate, esimerkiksi suometsien hoitohankkeissa harvennukset, kunnostusojitukset ja lannoitukset
- kokonaiskustannuksiltaan edullisimpien toimenpideketjujen valitseminen
- ostopalveluiden käyttö, kun niillä saavutetaan säästöä omaan työhön verrattuna
 - metsänhoitotyöt
 - kirjanpito
 - metsäsuunnittelu
 - kilpailutuksen ulkoistaminen sekä puun myynnissä että palveluiden ostossa
 - töiden valvonta ja metsien tilan seuranta.

Kustannusten vähentäminen metsätaloudessa

Kustannusten minimointi on keskeistä myös metsätaloudessa. Oikea-aikaisuus etenkin metsänhoitotöissä ja ensiharvennuksessa tekee työn toteutuksesta edullisempaa ja vähentää koko puun kasvatusketjun kustannuksia. Ojituksen kunnostukset ja metsätiehankkeet ovat taloudellisimpia yhteishankkeina.

Varhaisperkaus ja taimikonharvennus on sujuvaa, kun työ tehdään ajallaan. Työ vie enemmän aikaa ja kallistuu, kun raivattavat puut paksunevat. Kuva: © Sami Karppinen.

Uudistaminen ja hoito ajallaan

Kustannuksien vähentämiseksi päätehakkuualue on syytä uudistaa pian hakkuun jälkeen. Viivyttelystä toimiminen parantaa uudistamistulosta ja vähentää varhaishoidon ja taimikonharvennuksen kustannuksia.

Uudistettavalle kohteelle on valittava sille sopiva maanmuokkausmenetelmä. Esimerkiksi mätästys sopii yleensä parhaiten viljaville kohteille, joissa se edistää taimien kasvua ja vähentää hoitotarvetta. Karummille kohteille sopivat halvemmat menetelmät.

Luontaista uudistumista kannattaa hyödyntää, kun kasvupaikalla on sille otolliset olosuhteet. Uutta puustoa voi kasvattaa hyvälaatuisesta alikasvoksesta esimerkiksi kaksijaksoisessa metsässä. Luontainen uudistaminen onnistuu parhaiten karuissa männiköissä ja eräissä suometsien kuusikoissa. Muilla kohteilla sen onnistumisedellytykset ovat usein huonot. Kun uudistusalalle jätetään siemenpuita, osa pääomasta ei realisoidu uudistushakkuun yhteydessä. Siemenpuut on lisäksi korjattava myöhemmin erillisenä korjuuna, mikä lisää helposti korjuukustannuksia ja alentaa siten kantohintaa.

Taimikonhoito on tehtävä ajallaan. Taimikonhoidon kustannukset nousevat, kun työ myöhästyy. Vesoja on silloin enemmän ja ne ovat paksumpia. Myös harvennushakkuiden tekemisestä on huolehdittava. Erityisesti ensiharvennus on tärkeä. Kasvutilaa saanut puusto saavuttaa nopeammin seuraavan harvennuksen tai päätehakkuun ajankohdan ja puunmyyntitulot aikaistuvat. Ajoissa tehty harvennus vähentää myös metsätuhojen riskiä.

Harvennuksessa on tärkeämpää tehdä se oikeaan aikaan kuin jäädä odottamaan kantohintojen nousua. Kuitupuun hinnanvaihtelut ovat olleet melko vähäisiä ja lisäksi harvennushakkuussa kertymät ovat pienempiä kuin päätehakkuussa. Näin kantohinnan merkitys on kokonaisuudessaan vähäisempi.

Puustoa ei pidä hakata suosituksia harvemmaksi, koska silloin osa maapohjan tuottokyvystä jää hyödyntämättä. Liian voimakas harvennus vähentää puuntuotosta ja tulevia puunmyyntituloja. Männikön kasvu kärsii voimakkaasta harvennuksesta kuusikkoa enemmän, koska kuuset pystyvät käyttämään vapautuneen kasvutilan paremmin hyväkseen. Harvaksi hakattu puusto on erityisen altis tuuli- ja lumituhoille.

Enemmän hakattavaa kerralla

Hakkuihin liittyy aina kiinteitä kuluja, jotka ovat leimikon koosta riippumattomia. Mitä suurempi kerralla hakattava puumäärä on, sitä pienempi kiinteiden kustannusten vaikutus on puuston pystyhintaan tai hankintakaupan nettotuloihin. Leimikon kokoa voi kasvattaa käsittelemällä useita metsikkökuvioita samanaikaisesti. Tärkeää on myös huolehtia perustettavien metsiköiden riittävästä koosta tulevia harvennushakkuuta ajatellen.

Hyvä metsätieverkko hyödyttää hakkuissa

Metsäteiden kunnosta huolehtiminen on tärkeää. Hyväkuntoiset metsätiet vähentävät metsanhoidon ja puunkorjuun kustannuksia, parantavat leimikoiden kiinnostavuutta ja mahdollistavat hakkuut myös sulan maan aikana. Hyvä hoito vähentää metsätien kalliin perusparannuksen tarvetta.

Metsätieverkko on varsin kattava etenkin Etelä- ja Keski-Suomessa, mutta joissakin tapauksissa sen täydentäminen on taloudellisesti perusteltua. Kannattavuuden kannalta on tärkeää, että tien vaikutuspiirissä on suunnitteilla hakkuuta. Hakkuiden ansiosta tie voi nopeastikin maksaa itsensä takaisin parempana puun hintana ja kohonneina kantorahatuloina. Optimaalisen tietiheyden on laskettu olevan runsas 10 metriä tietä metsähehtaaria kohden.

Metsänkasvatuksen vaihtoehtoja punnittava

Metsän jatkuva kasvatusta on yksi keino pyrkiä vähentämään kustannuksia. Se on hyvä vaihtoehto erityisesti kohteilla, joiden puuntuotoskyky on heikko eikä lain vaatima investointi uuden metsän perustamiseen päätehakkuun jälkeen ole kannattava. Näin puustoa voidaan hyödyntää ilman uudistamiskustannuksia. Muilla kohteilla jatkuvan kasvatuksen edellytykset ja hyödyt on selvitettävä hyvin tarkasti, jotta lopputulos vastaa metsänomistajan tavoitteita.

Heikoimmin tuottavia sekä hoitokuluiltaan kalliiksi käyviä metsikkökuvioita tai kuvion kohtia voi jättää kokonaan metsänhoitotoimien ulkopuolelle. Käsittelemättömyys parantaa usein kohteen luontoarvoja. Tällaisia kohteita on esimerkiksi niukkaravinteisissa suometsissä, soistuneissa notkelmissa, purojen varsilla sekä kivisillä ja kallioisilla paikoilla.

Metsänhoito-, ojituksen kunnostus- ja tienrakennustöitä on monissa tapauksissa edullisinta toteuttaa yhteishankkeina muiden metsänomistajien kanssa. Ojitettujen turvemaiden hakkuut ja ojituksen kunnostus on syytä organisoida samanaikaisiksi yhteishankkeiksi. Ojituksen kunnostustarvetta voi vähentää pitämällä haihduttavan puuston määrä riittävällä tasolla suometsissä (karkeana arviona Etelä-Suomessa noin 125 m³/ha ja Pohjois-Suomessa 150 m³/ha).

Muista verovähennykset

Kaikki verovähennykset on muistettava kirjata metsäveroilmoitukseen. Metsävähennystä voi hyödyntää, kun on ostettu metsää. Metsänomistajan kannattaa hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi. Tällöin hän ei joudu maksamaan lainkaan hankintojen arvonlisäveron osuutta.

Lue myös: [Metsätalouden kirjanpito ja kannattavuuden mittaaminen](#)

Lue lisää samasta aiheesta: Metsätilan hoito | [Metsien kestävä hoito ja käyttö](#)

Kirjallisuus

1. Harstela, P. 2006. Kustannustehokas metsänhoito. Gravita ky.